

Türkülerin Türkçe Eğitiminde Kullanılabilirliği

Usability of Folk Songs in Turkish Education

Keziban TEKŞAN*

Üzeyir SÜĞÜMLÜ**

Öz. Araştırmanın amacı, Türk kültürünü yansıtan ve Türkçenin en güzel sözlü edebi ürünlerinden biri olan türkülerin Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğini incelemektir. Araştırmanın diğer bir amacı, Türkçe öğretmenlerine Türkçe derslerinde kullanabilecekleri metin örnekleri sunmaktır. Araştırma, tarama modeli ile oluşturulmuştur. Araştırmanın çalışma materyali olarak türkülerin yer aldığı kaynak eserler belirlenmiştir. Kaynak eserlerden toplanan türküler, Türkçe eğitiminde kullanılabilirlikleri açısından incelenmiştir. Çalışma verilerinin toplanması, belgesel tarama (doküman incelemesi) ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma materyallerinden elde edilen bulgular, betimsel çözümleme ile sunulmuştur. Araştırma ile şu sonuçlara ulaşılmıştır: Türküler hem Türkçeyi hem de Türk kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak için önemli ürünlerdir, Türkçe eğitimine birçok açıdan zengin içerik sunar, derse giriş etkinliklerinde ve tema öğretiminde, dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kazandırılması sürecinde ve dil bilgisi etkinliklerinde kullanılabilir ürünlerdir.

Anahtar Kelimeler: Türkü, Türkçe eğitimi, Türk kültürü, dil becerileri, etkinlik.

Abstract. The aim of the research is to examine the usability in Turkish education of folk songs which are one of the most beautiful oral literary products of Turkish. Another aim of the research is to provide Turkish teachers with examples of text that they can use in Turkish lessons. The research was conducted with screening model. As the study material of the research, the source works of folk songs were determined. The folk songs collected from the source works were examined in terms of their usability in Turkish education. The collection of study data was carried out by documentary screening (document review). The findings obtained from the study materials were presented with descriptive analysis. The results of the research are as follows: Folk songs are necessary product to transfer both Turkish and Turkish culture to future generations, offers rich content in many aspects of Turkish education, are products that can be used in the process of acquiring language skills (listening, speaking, reading, writing) and in grammar activities.

Keywords: Folk songs, Turkish education, Turkish culture, language skills, activity.

Toplumsal Mesaj.

Araştırmanın amacı; kültürümüzü yansıtan ve Türkçenin en güzel sözlü edebi ürünlerinden biri olan türkülerin Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğini incelemektir. Araştırma ile şu sonuçlara ulaşılmıştır: Türküler; hem Türkçeyi hem de Türk kültürünü gelecek kuşaklara aktarmak için önemli ürünlerdir, Türkçe eğitimine birçok açıdan zengin içerik sunar, Derse giriş etkinliklerinde ve tema öğretiminde, dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kazandırılması sürecinde ve dil bilgisi etkinliklerinde kullanılabilir ürünlerdir.

Public Interest Statement.

The aim of the research is to examine the usability in Turkish education of folk songs which are one of the most beautiful oral literary products of Turkish. The results of the research are as follows: Folk songs are necessary product to transfer both Turkish and Turkish culture to future generations, offers rich content in many aspects of Turkish education, are products that can be used in the process of acquiring language skills (listening, speaking, reading, writing) and in grammar activities.

* Orcid ID: <http://orcid.org/0000-0002-5768-0022>, Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, kezibanteksan@gmail.com

** Orcid ID: <http://orcid.org/0000-0003-2135-5399>, Ordu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, u.sugumlu@gmail.com

1. GİRİŞ

Kültürün temel yapı taşı dildir. Dil, hem kültürü oluşturur hem korur hem de gelecek kuşaklara aktarır, kendisi de kültürle yoğrulmuş şekillenir, gelişir. Bu bağlamda dil, kültürün aynası olarak kabul edilir. Kültüre ait her özelliği, o milletin diline bakıp görmek mümkündür. Dil ile kültürün ayrılmaz birlikteliği, iç içe geçmişliği dille ilgili her şeyin kültürü ilgilendirdiğini, kültürle ilgili her şeyin de dille ilgili olduğunu gösterir. Bundan dolayı da dil öğretimi, kültür öğretimi olarak kabul edilmiştir. Dil öğretirken o dilin kültürünü ister istemez öğretirsiniz. Eğitimin temel işlevlerinden biri de kültürel değerleri yeni yetişen nesillere aktarmaktır.

"... Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan yurttaşlar yetiştirmek." Millî Eğitimin Genel Amaçlarının (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973: 5101) ilk sırasında yer alır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018: 8), Türkçe dersinin özel amaçlarından biri de "Öğrencilerin, millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem vermelerinin sağlanması, millî duygu ve düşüncelerinin güçlendirilmesi" dir. Türkçe Dersi Öğretim Programı'na (2018: 4) eklenen *Değerlerimiz* bölümünde, konunun önemi şu şekilde açıklanmaktadır:

Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018: 3-4), "Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler, Türkiye Yetkinlikler Çerçevesi'nde belirlenmiştir." Birinci ve sekizinci madde doğrudan türkülerle ilgilidir ve bu yetkinlikleri öğrencilere kazandırmak için derslerde türkülerle yer vermek gerekmektedir. Birinci madde *anadilde iletişim* maddesidir ve şu şekilde açıklanmaktadır (Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2018: 4):

Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

Sekizinci madde *kültürel farkındalık ve ifade* maddesidir ve şu şekilde açıklanmaktadır (Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2018: 5):

Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018: 4) değerlerle yetkinlikler birbirini tamamlayan unsurlar olarak ele alınmıştır:

Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevi kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlara aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur.

Türkçe dersleri tematik bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018: 16), her sınıf düzeyinde sekiz tema işlenmesi öngörülmüş, bu temalardan; *Erdemler*, *Millî Kültürümüz*, *Millî Mücadele* ve *Atatürk* temalarının her sınıf düzeyinde işlenmesi zorunlu tutulmuştur. Bu temalar doğrudan kültür aktarımıyla, değerlerle ilgilidir ve bu konularla ilgili metinlerin Türkçe dersinde kullanılmasını gerektirir. Metinler Türkçe dersinin temel öğretim araçlarıdır. Metinler, içinden çıktığı toplumun kültürünü yansıtır. Metinler aracılığıyla öğrencilerin dil becerileri geliştirilirken metinlere yansıyan Türk kültür unsurları öğrencilere tanıtılır ve sevdilir.

Görüldüğü gibi Türk Milli Eğitimin Genel Amaçları, Türkçe dersinin özel amaçları ve Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın (2018) yapısı, kültür öğretimini ve gelecek kuşaklara kültür aktarımını

gerektirmektedir. Bunu gerçekleştirmek için de türküler uygun metinlerdir. Çünkü bu ürünler, halkın içinden doğmuş, uzun yıllar halk kültürüyle yoğrulup şekillenmiş, kuşaktan kuşağa aktarılmış ve pek çok halk kültürü öğelerini içinde barındırmıştır. Tekşan (2012: 274-275); Türkçeyi ve Türk kültürünü öğretmek amaç olduğu zaman akla ilk gelen metinlerin halk edebiyatı metinleri olması gerektiğini belirtmektedir. Bunun sebebini, halk edebiyatı ürünlerinin hem kültür zenginliğini hem de Türkçeyi bugünlere taşınması ve Türkçe dersinde türkü, mani, şiir, hikâye, destan, masal, halk fıkrası (özellikle Nasrettin Hoca fıkralarının bu konuda çok güzel imkânlar sunması) fabl, tekerleme ve bilmece gibi halk edebiyatı türleri aracılığıyla öğrencilere kültürümüzü öğretebilmemizin mümkün olması, şeklinde açıklamaktadır.

“Beşikten mezara insanoğlunun tüm hayatı, iyisi kötüsü, acısı tatlısı, kolayı zoru ile türkülerde dile gelmiş. Türküler, dünyaya ilk adımımızı attığımızda bize katılmış ve kara toprağa girene kadar bizden ayrılmamış.” (Başgöz, 2008: 42). Kamiloğlu (2016: 45) türküyü şu şekilde açıklamaktadır:

Türküler, Türklerin düşünce, yaşayış, sanat, estetik, ahlak, inanç ve bilimsel hayatını yansıtan kültürel değerlerdir. Hiç bir özel gayret göstermeden kendiliğinden oluşan olgulardır. Özellikle türkülerin anonim olmasından dolayı bu kültürel değerlerin kişiler değil milletin bütün fertleri tarafından oluştuğunun göstergeleridir. Bize göre Türkü insanlarımızın yaşadığı her türlü olaylar karşısında sanat endişesi olmaksızın gönüllerinden dökülen nağmeli şiirlerdir.

“Türkü ve ağıtlarda kullanılan ezgiler, seçilen sözcükler, işlenen konular günlük hayattan izler taşır. Bu açıdan Türk folklorunun sözlü kültür ürünlerini üzerinde yapılan çalışmalarla Türk kültürünün korunması ve kullanımının yaygınlaşması mümkündür.” (Sert, 2017: 66). Türkü denilince akla ilk önce ezgi ile söylenen halk türküsü sonra halk şiiri gelir. Özçimen ve Gök (2013: 93) halk müziğini, farklı coğrafyaların, kültürlerin renklerini barındıran, içinde bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtan bir tür olarak tanımlamakta ve sözlü edebiyatın en güzel örneklerinden biri olan türküyü ise kuşaktan kuşağa aktarılan, halkın ortak malı olan bir edebiyat türü olarak tanımlamaktadır. “Türkçeyi, türkülerden, ninnilerden, masallardan, bilmeceleden öğrenmek dilimize çok şey kazandıracaktır.” (Başgöz, 2008: 42).

Gerek halk müziği gerek halk edebiyatının bir türü olan türküler, etkili bir iletişim aracıdır. Türkü yakan yaşadığı olayla ilgili duygu ve düşüncelerini türkülerle topluma iletirken türkü dinleyenler de kendilerinden çok şey bulup tepkide bulunurlar. Aslan (2017: 138) halkın derdinin, davasının, doğasının, sevgisinin, acısının, kahramanlıklarının ve toplumsal olaylar karşısındaki tepkisinin türkülerle yüklendiğini belirtmektedir. Kanık (2011: 142) türkülerle ilişkin şu bilgileri vermektedir:

Türküler yaşadığı coğrafyadaki sosyal yaşama dair doğal ve toplumsal olayları, yalın ve samimi bir şekilde ele alıp aktardıkları için halkın her kesimi tarafından kolayca anlaşılırlar. Dolayısıyla iletişimin öğelerinden olan geniş bir “alıcı” kitlesine ulaşmış olurlar. Türküler, müziksel iletişimde olduğu gibi kendine özgü bir iletişim biçimi ve aracıdır. Ezgilerinin yanı sıra, sözleri içerisinde bulunan mesajlardan dolayı da etkili bir eğitim aracıdır.

Kendine özgü ve etkili iletişim aracı olan türkülerin, etkili bir eğitim aracı olarak ne oranda kullanıldığı önemli bir konudur. Özbek (1990: 191), Türk Halk Müziği’nin okullarda eğitim müziği olarak kullanılmaması sonucu, seçkin ve anlamlı yurt türkülerini bir ağızdan söyleyen bir gençlik yetiştirilemediğini, eğitimde kullanılan hemen çoğu yabancı şarkılardan, aktarma ezgilerden oluşan okul şarkıları repertuarının ise okul çağına benimsenmediği gibi öğrenilenlerin birkaçının bir müddet sonra unutulup gittiğini belirtmektedir. Benzer bir tespiti de Sun (1984: 1) yapmaktadır:

Çocuklar şarkı söyler; Amerika’da, Almanya’da, Çin’de, kendi şarkılarını... Biz söyletmemişiz türkülerimizi. Müzik dersi koymuşuz, sokmamışız okullara halk türkülerimizi; müzikten saymamışız. Milyonlarca çocuk var, genç var okullarda; ne söyler bunlar ne dinler, aktarma, öykünme, yoz müziklerden başka? Açın müzik kitaplarını ansıyın size belletilenleri; sayıp bakın kaç aktarma, kaç öykünme... Kaç türkü var üç kişi bir olup söyleyebileceğini?. Niçin böyle?

“Türkülerin işlevlerinden biri kültürel birikimin müzikal ve sözlü bir arşiv olarak yeni nesillere aktarılmasıdır.” (Karataş, 2014: 145). Bu görev, okullarda müzik dersinin yanında Türkçe dersine düşmektedir. Yılar (2007: 67), türkülerin gerek Türkçe gerekse müzik derslerinin eğitim aracı olarak kullanılabilceğini belirtmektedir. Bunun sebebini de, türkü sözlerinin yıllarca halkın beğendiği,

dilden dile aktarırken geliştirdiği ifadeleri içerdiğini, böylece çocukların kendi dillerini sevmelerine ve onu benimsemelerine katkı sağlamaları olarak açıklamaktadır. Üstelik “Musiki aracılığı ile fonetik, kelime anlamları ve dili ilgilendiren şiir türleri, daha kolay ezberlenir. Musiki aracılığı ile geniş çapta dil ve şiir bilgisi edinilir.” (Önaldı, 1980: 522).

1.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; Türk kültürünü yansıtan ve Türkçenin en güzel sözlü edebi ürünlerinden biri olan türkülerin Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğini incelemektir. Türküler, hem Türkçeyi hem Türk kültürünü gelecek kuşaklara öğretmek için önemli ürünlerdir. Araştırmanın diğer bir amacı, Türkçe öğretmenlerine Türkçe derslerinde kullanabilecekleri metin örnekleri ve bu metinlerin işlenişine ilişkin öneriler sunmaktır.

1.2 Araştırmanın Önemi

Türkülerin eğitimde kullanımına ilişkin yapılmış araştırmaların birçoğu, türkülerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ya da yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasına yönelik yapılmıştır. Bu araştırma, türkülerin Türkçe eğitiminde (ana dili) kullanımına yönelik yapılmıştır. Türkülerin Türk kültürünü ve Türk kültürünün taşıyıcısı olan Türkçeyi en güzel temsil eden sözlü edebi ürünlerden biri olması sebebiyle Türkçe eğitiminde kullanımı, araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Önemli olan, onu uygun bir şekilde “gözleyip” belirleyebilmektir (Karasar, 2012: 77).

2.2 Çalışma Materyali

Çalışma materyali olarak türkülerin yer aldığı kaynak eserler belirlenmiştir. Kaynak eserlerden toplanan türküler, Türkçe öğretiminde kullanılabilirlikleri açısından değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır.

2.3 Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verilerinin toplanması, belgesel tarama (doküman incelemesi) ile gerçekleştirilmiştir. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir ve bu belli bir amaca dönük olarak, kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2012: 183). Araştırmanın verileri olan türküler, Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğine ilişkin üç başlık altında incelenmiş ve betimsel olarak çözümlenmiştir.

3. BULGULAR

Türküler konuya dikkat çekmek için bir uyarıcı olarak derse giriş etkinliklerinde ve tema öğretiminde kullanılabilir. Türkçe dersi öğrencilere; dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini kazandırmayı amaçlar. Bu beceriler çoğu zaman iç içe/karşılıklı olarak yürütülür. Türküler bu becerilerin öğrencilere kazandırılmasında etkili olabilir. Yine türküler, dil bilgisi etkinliklerinde ve ders aralarında öğrencileri rahatlatmak amacıyla kullanılabilir.

3.1 Derse Giriş Etkinliklerinde ve Tema Öğretiminde Türkülerin Kullanımı

Öğretim ilkelerinden biri, dersin başında öğrencilerin dikkatini konuya çekmektir. “Derslerin zevkli olması için başlangıçta ilgi çekici bir etkinlik tasarlanmalıdır.” (Yanpar, 2012: 63). Türküler, bu amaçla incelenmiş ve türkülerin derse girişte işlenecek temaya, konuya *dikkat çekmek* için kullanılabilir olduğu görülmüştür. Müziğin rahatlatıcı özelliğinden de yararlanıp daha sıcak bir sınıf ortamı (*öğrenme ortamı*) oluşturularak öğrencilerin ilgileri derse çekilebilir. Böylelikle öğrenciler, derse

yönelik olumsuz *tutum*larından vazgeçerek derse ilgi ve dikkat gösterebilir ve öğrencilerin derse yönelik *motivasyonu* artırabilir.

Türküler Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018: 16) işlenmesi zorunlu olan üç temada yer alan değerleri öğrencilere kazandırmak için temaların giriş etkinliği olarak kullanılabilir. *Erdemler* temasında ahlak, alçak gönüllülük, azim, cömertlik, dayanışma, dostluk, dürüstlük, güven, iyilikseverlik, kardeşlik, merhamet, paylaşma, sabır, sadakat, saygı, sevgi, sılayı rahim, vefa, vicdanlı olmak, yardımlaşma vb.; *Millî Kültürümüz* temasında aile, bayrak, büyüklerimiz, dinî bayramlar, gelenekler, geleneksel sporlar, insan ilişkileri, kültürel miras, mekânlar, millî bayramlar, şehirlerimiz, sıra, tarihî mekânlar, tarihî şahsiyetler, tarihî eserlerimiz, Türkçe, vakıf kültürü, vatan, yurdumuz vb. ve *Millî Mücadele ve Atatürk* temasında 15 Temmuz, Atatürk, Çanakkale, cesaret, Cumhuriyet, fedakârlık, gazilik, İstiklâl Marşı, kahramanlık, Kut'ül Amare, millî egemenlik, millî irade, millî kimlik, millî mücadele, Sarıkamış Harekâtı, şehitlik, vatanseverlik vb. konuları için çok sayıda türkü öğrencilere dinletilebilir, okutulabilir ya da öğrenciler, türküler üzerine konuşturulabilir. Böylelikle öğrencilerin; *dinleme, konuşma* ve *okuma* becerileri geliştirilebilir. Türküler üzerinden *eleştirel dinleme, eleştirel okuma* çalışmaları yapılabilir. *Çanakkale İçinde Aynalı Çarşı, Buna Er Meydanı Derler ve Genç Osman* türküleri bu amaçlar için kullanılabilir.

Doğa ve Evren teması işlenirken de kullanılacak birçok türkü bulunmaktadır. Çünkü "Türküler ortaya çıktıkları coğrafi ortamın fiziki ve beşeri faktörlerinden etkilenirler. Türkülerin bu yapısı dikkate alındığında; bir alandaki fiziki ve beşeri olaylar ile bunların kendi aralarındaki etkileşimini konu alan coğrafya ile yakın bir bağlantısının bulunduğu ortaya çıkar." (Uğur, 2015: 240). Ayrıca, kendini doğanın bir parçası görüp doğayla iç içe yaşamak Türk halkının geleneksel yaşam şekli olduğu için pek çok türkü doğaya özgü izler taşır (Büyükyıldız, 2009: 152). Özbek (1981); tabiat güzelliklerini konu edinen köy ve kır hayatını anlatan türkülerini pastoral türküler diye sınıflandırır ve devamında tabiat türkülerinde; yaylaların, yayla insanının hayatının, çabasının, dere kenarının, yayla yollarının, pınarbaşının sohbetlerin, başı pare pare dumanlı dağların, eteği mor sümbüllü yeşil bağların, yurt sevgisinin coşkun heyecanı ile birlikte samimi bir şekilde işlendiğini belirtmektedir. Boratav (2008: 16) türkü ve coğrafya ilişkisi için şunları söylemektedir: "Türkünün bize sunduğu vatan coğrafyasıdır. Bu öyle bir coğrafyadır ki onda hem binlerce yüzyıldır insan eli değmemiş temizliği ve doğallığıyla Anadolu'yu hem de en az bin yıldır halkımızın alın teri ve göz nuru ile değiştire geldiği toprağımızı buluruz."

Türkülerde geçen bitki, hayvan ve mekân isimlerinden hareketle insanların yaşadığı doğal çevre ve evren algısı daha iyi anlaşılabilir. *Evimizin Önü Kavak, Ayva Çiçek Açmış, Ada Yolu Kestane, Ağrı Dağından Aştım, Maya Dağdan Kalkan Kazlar, Urfa'nın Etrafı Dumanlı Dağlar, Nâr Ağacı Budam Budam, Antalya'nın Mor Üzümlü, Mor Koyun* vb. türküler, *Doğa ve Evren* temasına uygun türkülerdir. Öğretmenler öğrencilerin *Doğa ve Evren* temasının hedeflerinden olan *çevrenin farkında oluş* becerisini kazanması için yöresel türkülerini kullanabilirler. Urfa yöresine ait *Urfalıyam Ezelden, Urfalıyam Dağlıyam, Urfa'nın Etrafı Dumanlı Dağlar, Harman Yeri Sürseler, Hayatları Değirmi, Kalenin Ardında* gibi türküler, öğrencilere dinletilerek ya da okutularak bölgeye ait özelliklere dikkat çekilebilir. Diğer yöreler için de aynı çalışmalarını yapmak mümkündür.

İletişim temasının alt temalarından olan aile iletişimi, bilgi iletişimi, diğer canlılarla iletişim, etkili iletişim, iletişim becerileri, insanlarla iletişim, komşuluk, kültürel iletişim gibi alt temalar için de uygun türkü örnekleri bulunmaktadır. *Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar, Turnalar, Seher Yeli ve Gidin Bulutlar Gidin* türkülerini, iletişim temasının hemen başında öğrencilere dinletilerek insanlar arasındaki iletişimin neyle sağlandığı öğrencilere sorulabilir. Böylece temaya hazırlık etkinliği gerçekleştirilmiş olur ve tema ile ilgili kavram havuzu oluşturulabilir. Aşağıdaki (Özbek, 1981: 241, 249, 244, 153) türkü örnekleri bu amaçlar için kullanılabilir.

Türkü Bölümü 1: Yüksek yüksek tepelere ev kurmasınlar
Aşrı aşrı memleketlere ev kurmasınlar
Annesinin bir tanesini hor görmesinler
Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim.

Türkü Bölümü 2: Şafaktan esen seher yelleri,
Başın için uğra bizim diyara.
Bir selam vereyim al bile götür,
Benim ahvalımı bildir o yâra.

Türkü Bölümü 3: Yüce dağ başından uçan turnalar,
Var mı sizin vatanınız eliniz?
Bir selam var göndereyim yârıma,
Bizim köye uğrar ise yolunuz.

Türkü Bölümü 4: Gidin bulutlar gidin... gel gel gel anam
Yârime selam edin
Yârime uykuda ise
Uykusun haram edin... ayle bir tanem ayle.

"Türkü modern iletişim araçlarının yokluğunda bir iletişim aracı olmuştur. Tıpkı mektup gibi, telgraf gibi, elektronik posta gibi." (Boratav, 2008: 144). Öğrencilerin hayatında müzik önemli bir yer tutmakta ve öğrenciler evde, sokakta her yerde sürekli müzik dinlemekte veya çeşitli müziklerle karşılaşmaktadırlar. Öğrenciler, türkülerle ne kadar çok karşılaşılırsa onları o kadar sevip dinleyeceklerdir. Türkçe dersi giriş etkinliklerinde ve Türkçe dersinde yer alan zorunlu ve seçmeli temaların öğretiminde türküler, zengin içeriğiyle önemli bir yer tutmaktadır. Bunun da ötesinde türküler, Türkçeyi Türkçenin en güzel sözlü edebi ürünlerinden biriyle öğretme fırsatı sunmaktadır. İncelenen türkülerin Türkçe eğitiminde, *ders ve temalara giriş etkinliği* olarak ve tema öğretiminde *etkinlik ve metin* olarak kullanılmasının sağlayacağı katkıları; Türkçe derslerinin verimini ve etkililiğini artırması, kimi değerlerin temalar ile daha etkili öğretilmesine aracılık etmesi, Türk kültürünü öğrencilere tanıtmaya ve sevdirmeye katkıları olarak belirlenmiştir.

3.2 Dil Becerilerini Kazandırma Sürecinde Türkülerin Kullanımı

Türkçe derslerinde öğrencilere türkü dinletilerek öğrencilerin hem Türkçenin zenginlik ve güzelliğinin hem de türkülerle yansıyan Türk kültürünün farkına varmalarını sağlayabilir. Çünkü "Türkü insanımızın susmayan, susturulamayan dili olmuş." (Boratav, 2008: 126), "Dünya dolsa şarkıyılan, Türküz türkü çağırırız." (Küçükakın, 2009: 45) ve "Dilimizin güzel bir şekilde serpilip-geliştiği türküler, Türkçemizin gergefidirler. Türk, türküsüyle doğup büyüyor. Türküler Türk'ün gönül dünyası, ruh mayası olmuşlardır." (Bâkiler, 1990: 62-63). Öyleyse susmayan dili, gönül dünyasını öğrencilere dinletmek, duyurmak, Türk kültürünü ve Türkçeyi öğretmek için önem taşımaktadır. Öğrenciler türkülerini dinleyerek Türkçenin güzelliğini, inceliklerini kendileri öğreneceklerdir. Çangal (2012: 14), Türkçe öğretiminde ezgili olma özelliğine sahip olan türkülerin kullanımının öğrenmeyi kolaylaştırdığını, türkü yardımıyla yapılacak etkinliklerin öğrencilerin telaffuzlarını geliştirdiğini, öğrencilerin türküyü birkaç kez dinledikten sonra sözlerini tekrarlamaya çalıştığını ve bu şekilde öğrencilerin dinleme becerilerinin yanında konuşma becerilerinin de geliştiğini belirtmektedir.

Bunun için uygun fırsatlarda öğrencilere türkü dinletilmeli *estetik dinleme* etkinlikleri yaptırılmalıdır. Dersin başında ya da öğrencileri rahatlatmak için ders aralarında dinletilecek türkülerin öğrencilerin rahatça anlayacakları türden olmasına dikkat edilmelidir. "Ders konularının yer yer şarkılarla süslediği bir ders anlatma biçimi *müziksel/ritmik zekâya* sahip öğrencileri öğrenme konusunda güdüleyebilir." (Gündüz ve Şimşek, 2014: 17). *Oy Mendil, Karanfilim Oylum Oylum, Gemilerde Talim Var,*

Beyaz Giyme, Helvacı, Madımak gibi hareketli, nakaratlı türküler dinletilebilir. Lirik türküler, pastoral türküler ve oyun türküleriyle de *estetik dinleme* yapılabilir. Uygun türkülerle kimi zaman *seçici dinleme, not alarak dinleme, empati yaparak dinleme, eleştirel dinleme* yapılabilir. *Yârim İstanbul'u Mesken Mi Tuttun* türküsü, öğrencilere dinletilip türküdeki kişiyle *empati* yapmaları istenebilir. Özellikle aşağıdaki bölümler (Özbek, 1981: 239) üzerine öğrencilerin *empati* yaparak konuşmaları sağlanabilir.

Türkü Bölümü 1: Yârim İstanbul'u mesken mi tuttun?

Gördün güzelleri beni unuttun.
Sılaya dönmeye yemin mi ettin?
Gayrı dayanacak özüm kalmadı.
Mektuba yazacak sözüm kalmadı"
Yârim sen gideli yedi yıl oldu
Diktiğim fidanlar meyvalar Verdi
Seninle gidenler sılaya döndü.

Yine bu dizelerden hareketle öğrencilerin *eleştirel düşünceleri* sağlanabilir. Türküde anlatılanların bugün yaşanıp yaşanmayacağı nedenleriyle birlikte tartışılabilir. Böylelikle *etkileşimli bir öğrenme ortamı* oluşur ve öğrencilerin öğrenmeleri daha kalıcı gerçekleşir. Yine aşağıdaki türkü (Özbek, 1981: 430) dinletilerek öğrencilerin nakışla ilgili kelimeleri not almaları istenebilir. Böylece *not alarak yazma* çalışması yapılmış olur.

Türkü Bölümü 2: Gül altında gergef işler... güzeller

Elde biçer, diker, işler... güzeller
İğne ile sarma sarar... sevdiğim
Öne türlü yemiş dizer... güzeller.

Kimi zaman da öğrencilere farklı türküler dinletilerek benzerlikler ya da farklılıklar buldurulabilir. Öğrenciler, türküler arasındaki benzerlikler ve farklılıklar üzerine konuşturulmadan önce *not alarak yazma* etkinliğini gerçekleştirir ve notlarından hareketle benzerlikler ve farklılıklar üzerine *konuşma* yapar. Aşağıdaki türküler (Özbek, 1981: 348) bu amaçla derste kullanılabilir.

Türkü Bölümü 3: Aslan yatağına çakallar doldu,

Yâdlar girdi bağa güllerim soldu,
Evvelki dostlarım hep düşman oldu,
Herkes sırlarımı sezdikten geri.

Türkü Bölümü 4: Adalet kalmadı hep zulüm dolu,

Geçti şu baharın gülleri soldu,
Dünyanın gidişi acayip oldu,
Koyun belli değil kurt belli değil.

Bazı yöresel türküler dinletilerek öğrencilerin söyleyiş farklılıklarına dikkatleri çekilir, bu söyleyişler standart Türkçedeki söylenişleriyle karşılaştırılır. Benzer çalışma, farklı yörelere ait türküler dinletip söyleyiş farklılıklarını belirlemeye yönelik de yapılabilir. Böylece öğrenciler türkülerini dikkatle dinlerler ve *söyleyiş farklarını* belirleyebilirler. Aşağıdaki türkü (Özbek, 1981: 157) bunun için uygun olabilir.

Türkü Bölümü 5: Kerez çiçek çayı

Kerez çiçek açayı
Aykiri dal üstüne... can can can aykiri dal üstüne
Alır seni kaçarum
Kollarımın üstüne

Çık kaçalım dağlara
 Dağlar olsun evimiz... şip şip şip dağlar olsun evimiz
 Her gamardan bir yaprak
 Olsun keremitimiz
 Bayırın dibinde
 Üzüm vurdu üzümüne... can can can üzüm vurdu üzümüne
 Yüzün vurdu yüzüme.

Öğrencilerin *okuma becerilerinin* geliştirilmesinde türküler kullanılabilir. Öğrencilerin beğeneceği türküler ya da öğretmenin toplu okunmasında fayda gördüğü türküler, bu amaçla kullanılabilir. *Karadır Kaşların* türküsü bütün sınıfça okunmaya uygun olabilir. *Zeynevim* türküsünün bentleri bir öğrenci tarafından, kavuştak bölümü ise sınıfça okunabilir. Atışma türküleri ise karşılıklı olarak okunmaya uygun olabilir. "Türkülerin bir özelliği de öğretici olmasıdır. Bize halkımızın dünya görüşünü, inancını, hayat ve ahlak anlayışını öğretir. Çoğunlukla türkü bu gaye ile yakılmamıştır. Fakat biz onda gizli ya da açık bu kavramları buluruz." (Özbek, 1994, 473). Öğretici türküler, şiir metni olarak okunup incelenebilir. *Dağlar* türküsünden alınan aşağıdaki bölümler (Özbek, 1981: 440) bu amaçla kullanılabilir.

Türkü Bölümü 6: Senin yazın kışa benzer,
 Bir sevdalı başa benzer,
 Çok içmiş sarhoşa benzer,
 Duman eksilmeyen dağlar.
 A dağlar ah ulu dağlar,
 Eşinden ayrılan ağlar.
 Selviye benzer meşesi,
 Del'olup aşka düşesi,
 Top top olmuş menevşesi.
 Burcu burcu kokan dağlar.
 A dağlar ah ulu dağlar,
 Eşinden ayrılan ağlar.
 Ben bu dağdan geldim geçtim,
 Acı tatlı suyun içtim,
 Ben yârimden ayrı düştüm,
 Gördünüz mü bakan dağlar.

Konuşma becerisi etkinliklerinde, türkülerini kullanarak hem öğrenciler konuşturulabilir hem de türkülere yansıyan kültür onlara tanıtılabilir. *Çiçeklerin Dilinden* türküsünün bu amaca uygun olduğu düşünülebilir. *Çiçeklerin Dilinden* türküsünde geçen *çiğdem*, *nevruz*, *lale*, *sümbül*, *gül* ve *fesleğen* bitkilerinin resmi getirilir ve türkü dinletilmeden öğrenciler resim üzerine konuşturulur. Sonra türkü dinletilir ve türkü metni öğrencilere dağıtılır. Türkü metnindeki çiçeklerle ilgili özellikler sorgulanabilir. Hatta türküde adı geçmeyen *menekşe*, *çiğdem*, *karanfil* gibi çiçekler içinde benzer şekilde dörtlükler yazdırılabilir. Öğrenciler bu şekilde hem *konuşma becerisini* hem *görsel okuma becerilerini* geliştirir hem de *şiir yazma çalışması* yapmış olur. Böylece Türk kültüründe önemli yeri olan kavramlar da öğrencilere öğretilmiş olur. *Duygular* temasındaki *bağışlama*, *beğenme*, *duygu yönetimi*, *heyecan*, *kaygı*, *kıskançlık*, *korku*, *mutluluk*, *özlem*, *sevgi*, *sitem*, *takdir etme*, *umut*, *üzüntü*, *veda*, *yalnızlık* vb. konularına uygun türküler dinletilerek öğrencilerden hissettiklerini sözlü olarak anlatmaları istenebilir. Böylelikle öğrenci, *konuşma becerisini* geliştirmiş olur. Bazı iş türkülerinde anlatılanlar da öğrenciler tarafından canlandırılabilir. Aşağıdaki türkü (Özbek, 1981: 428) bu amaçla kullanılabilir.

Türkü Bölümü 7: Üç güzel oturmuş

Üç güzel oturmuş gergefin işler
 Gergefin üstüne dökülür yaşlar,
 Herkes sevdiğine çevre bağışlar.
 Kalmadı sabr u kararım her gün ağlarım
 Ağlarım da ay efendim, bir bir söylerim
 Üç güzel oturmuş cevresin işler,
 Çevresin üstüne dökülür yaşlar,
 Herkes sevdiğine çevre bağışlar
 Kalmadı sabr u kararım her gün ağlarım
 Ağlarım da ay efendim, bir bir söylerim.

Yazma etkinliklerinde de türküler kullanılabilir. Öğrencilere; *Yârim İstanbul'u Mesken Mi Tuttun, Burçak Tarlası, Ezo Gelin Ağtı* vb. türkülerin hikâyeleri yazdırılabilir ya da öğrencilere *Osman Paşa türküsü* dinletilip öğrencilerden türküde anlatılan Osman Paşa'nın kahraman olduğu bir hikâye yazmaları veya türkünün sonuna kendi duygularını anlatan benzer bir dörtlük yazmaları istenebilir. Bentleri mani dörtlüklerinden meydana gelen türkülere (Özbek, 1981: 70) benzer türküler ya da maniler yazdırılabilir. Dörtlüklerin ilk iki dizesi doldurma olduğu için öğretmen son iki dizeyi verip öğrencilerden ilk iki dizeyi yazmalarını isteyebilir. Aşağıdaki dörtlükler (Özbek, 1981: 149, 144) bunun için uygun olabilir.

Türkü Bölümü 8: Elma dalda biter mi?

Gökte yıldız yiter mi?
 Bana yardan geç derler
 Seven yardan geçer mi?

Türkü Bölümü 9: Yılan akdı kamaşa

Su neylesin yanmışa
 Mevlam sabırlar versin
 Yarinden ayrılmışa.

Öğrencilerin Türkçe dersinde yazacakları *hikâye, masal, deneme, gezi yazısı* gibi türlerde türkülere yer vermeleri sağlanmalıdır. "Bir ulusun kültürünün temel unsurlarını canlı tutmanın yolu onların sürekli olarak başka dönemlerde güncellenmelerine bağlıdır." diyen Aktulum (2013: 9), en etkili güncellenme yolunun ise temel kültür unsurlarının başka yapıtlarda yeniden kullanıma sokulmaları olduğunu belirtir. Öğrenciler türkülerini yazdıkları metinler içerisinde kullanarak onları hem güncellemiş hem tanımış hem de sevmiş olacaklardır. Türküler, Türk kültürünü en iyi yansıtan sözlü edebi ürünleridir ve her yazı türü çalışmasında kullanılmalıdır. Yine *boşluk doldurma, eksik verilen türkü dizelerini tamamlama, dizelerin yerini değiştirme* ve *farklı türkü dizelerini birleştirme* gibi yaratıcı yazma çalışmaları, öğrencilerin ilgilerini çekebilir.

İncelenen türkülerin Türkçe eğitiminde, Türkçenin dört temel becerisi olan *dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin* kazandırılması sürecinde oldukça etkili olabileceği belirlenmiştir. Türküleri, bu dört temel dil becerisinin kazandırılmasında hem *etkinlik* hem *metin* hem de *kültür unsuru* olarak kullanmak mümkündür. Öğrenciler, ana dili becerilerini geliştirirken kendi kültürünü de doğru bir şekilde öğrenmiş olabilecektir.

3.3. Dil Bilgisi Etkinliklerinde Türkülerin Kullanımı

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2018) kazanımlar her sınıf düzeyi için dört temel dil becerisi altında gruplandırılmış, dil bilgisiyle ilgili kazanımlara da temel dil becerilerinin içinde yer verilmiştir. Türküler yalın, sade anlatımıyla Türkçenin zenginliğini yansıtır. Türkülere yansıyan halk sözlerini, ikilemeleri, kalıp sözleri, deyimleri öğretmenin en kolay yolu öğrencilere türkü dinletmek veya

okutmaktır. “Dil yoksulluğu düşünce yoksullunun anasıdır. Bu derdin bir ilacı türkülerde.” diyor Başgöz (2008: 41) konuya şu örnekleri verir:

Siz çöl dersiniz, yazı dersiniz. Âmâ çölyazıyı bilmezsiniz. Bulutların yaman bağlandığını duymamışsınızdır. Siz katar katar deveyi bilirsiniz de katar katar karı duymamışsınızdır. Menekşelerin top top bittiğini ancak çalı dibinde birbirine sarılmış ufak tefek; ama burcu burcu kokan menekşelerden öğreneceksiniz. Onu da görme şansınız pek yok. Şeftaliden başak topladığını ben de duymamıştım. Göğsü delmeli, yakası nazik gömleği ben de bilmiyordum. Türkülerden öğrendim.

“Türkülerdeki dil, zengin, büyük ve saygın bir uygarlığın dilidir. Binlerce yıllık bir süreçte oluşan, sade ama alımlı, damıtılmış, rafine, insani her duygu ve düşünceyi en kısa, en anlamlı şekilde anlatabilen bir dildir.” (Vural, 2011: 399, Küçükbezirci 2006’dan). Öğrencilere türkülerden hareketle öğretilecek pek çok söz varlığı unsuru bulunmaktadır. Aşağıdaki türkülerden alınan dörtlükler üzerinde çeşitli dil bilgisi çalışmaları yapılabilir. *Esmer, kara, siyah* kelimeleri ve *ciğerini dağlamak, muradına ermek, kismetine düşmek* gibi deyimlerle kelimedeki anlam çalışmaları; *beyaz-siyah, yalan-gerçek* gibi kelimelerle zıt anlam; *açıl* ve *açar* kelimelerinin metinde kazandığı anlam; *gülmüş, gülecek* kelimelerindeki zaman ekleri üzerine çalışılabilir. Yine *ağlamış, dağlamış, bağlamış* kelimeleri ile geçmiş zaman eki; *toz olur, söz olur, tez olur* kelimeleri ile geniş zaman ekleri ve yardımcı eylem; *erişti, yetiştirdi, düştü* kelimeleri ile görülen geçmiş zaman ekleri ve ünsüz benzeşmesi öğretilebilir. Aşağıdaki türkülerden örnekler (Özbek, 1981: 218, 212, 471, 476) bunun için uygun olabilir.

Türkü Bölümü 1: Esmer bugün ağlamış,
Ciğerini dağlamış
Kara kaşın üstüne
Siyah puşi bağlamış.

Türkü Bölümü 2: Beyaz giyme toz olur,
Siyah giyme söz olur,
Gel beraber gezelim
Muradımız tez olur.

Türkü Bölümü 3: Açıl mor menevşe bahar eriştirdi,
Lale, sümbül, nerkis, reyhan yetiştirdi,
Benim kismetime ak zambak düştü.
Menevşem oy, bir danem hey.

Türkü Bölümü 4: Açar, solar türlü çiçek
Kimler gülmüş, kim gülecek,
Murat yalan, ölüm gerçek
Dostlar beni hatırlasın.

Kelime türleri, yapı bakımından kelimeler, çekim ve yapım eklerinin kullanımıyla ilgili pek çok örneği türkülerde bulmak mümkündür. Aşağıda (Özbek, 1981: 256) *Gurbet Elde* türküsünden alınan dörtlük üzerinde *yazarlar* ve *yazılar* kelimeleri hem tür hem de yapı bakımından incelenmeye değerdir. Yine *kuzular* ve *sızlar* kelimelerinin ekleri incelenerek öğrencilere çekim ve yapım eki ayrımı kavratılabilir. Ayrıca *anasız, yaralı, yürek, ciğer* kelimeleri de yapı bakımından ele alınabilir.

Türkü Bölümü 5: Kâğıda yazarlar ufak yazılar,
Anasız olur mu körpe kuzular,
Yürek yaralıdır, ciğer sızlar,
Ağlama gözlerim, Mevla kerimdir.

Yine dil bilgisinde ekler öğretilirken türküler bize zengin örnekler sunar. Aşağıdaki türkünün (Artun, 2013: 116-117, Öztelli 1972'den) dörtlüklerinde geçen *ucadan, pencerenden, bacadan, geceden, yârdan; havada, yuvada, tavada* kelimeleri ile çekim eklerinden hâl (durum) ekleri öğretilir. Yine aynı dörtlüklerde yer alan *gün doğmak, şavkı vurmak, uykusuz kalmak, yârdan ayrılmak, kahve kavurmak* deyimleri ile dilin kalıplaşmış söz varlıklarının öğretiminde bu türküler kullanılabilir.

Türkü Bölümü 6: Ay ile gün doğdu ucadan

Şavkı vurdu pencerenden, bacadan
Uykusuz kaldın gelin geçen geceden
Ölmeyince sakın yârdan ayrılma

Türkü Bölümü 7: Bir kuşum var, uçuyor havada

Yavruları yalnız kalmış yuvada
Yeni gelinler kahve kavurur
Çıngırdaklı mingırdaklı tavada

İncelenen türkülerin Türkçe eğitiminde, dil bilgisi öğretiminde etkinlik olarak kullanılabilmesi belirlenmiştir. Türküler, dil bilgisi konularına yönelik gerçekleşen öğrenmelerinin kalıcı olmasını ve dil bilgisi konularının daha akıcı bir şekilde işlenmesini sağlayabilir. Öğrenciler, dil bilgisi etkinliği olarak türküler ile hem dil bilgisi konuları daha kolay öğrenmiş hem de kendi kültürüyle bütünleşme fırsatı yakalamış olur.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma

Halkın ortak duygu ve düşüncelerini dile getirdikleri için halk edebiyatı ürünleri millî kültürü koruyup yaşatmada büyük öneme sahiptir. Eğitimin temel görevlerinden biri de kültürün yeni nesillere aktararak sürdürülmesini sağlamaktır. Bu aktarım, eğitim kurumlarında en çok Türkçe derslerinde gerçekleştirilir. Çünkü dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimi demektir. Temel dil becerileri bu derste öğrencilere kazandırılmaktadır. Türkçe dersinin özel amaçları, programın yapısı ve kazanımları, kültür öğretimine yöneliktir. Bu yönüyle türküler, Türkçe dersi için zengin içerikler barındırmaktadır.

Türküler, Türk kültürünü en iyi yansıtan halk edebiyatı ürünlerindedir. Türkçe derslerinde türkülerin kullanılması, türkülerde yansıyan kültür unsurlarını öğrencilerin edinimlerini kolaylaştıracaktır. Böylece öğrencilerin halk kültürünü tanımaları, sevmeleri ve onu korumaları sağlanmış olabilecektir. Küreselleşmenin hızla yayıldığı, millî kültürleri olumsuz etkilediği günümüzde bu konu oldukça önemlidir. Türküler, Türkçe dersinde temel dil becerilerinin kazandırılma sürecinde, dil bilgisi kurallarının kavratılmasında, derse giriş etkinliği olarak ve rahatlama, eğlenme gibi durumlarda kullanmaya uygundur. Bu yüzden Türkçe derslerinde türkülerini hem metin hem etkinlik hem de kültür unsuru olarak kullanmak gerekmektedir.

Babayiğit (2017: 645) araştırmasında, Türkçe derslerinde türkülerini hiç kullanmayan sınıf öğretmenleri olduğu gibi çok sıklıkla kullanan sınıf öğretmenlerinin olduğu, Türkçe derslerinde türkülerini kullanım amaçlarının farklılıklar gösterdiği, bazı sınıf öğretmenlerinin derse dikkat çekmede, dersin giriş bölümünde, dersi eğlenceli hâle getirmek amacıyla türkülerini kullandıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Çangal (2012: 17) araştırmasında; müziğin, bireyin ruh sağlığına ve zihin yapısına sağladığı katkılar göz önüne alındığında yabancılara Türkçe öğretiminde müzik kullanımının fayda sağlayacağını ve kültür taşıyıcısı olan türkülerini yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasının öğretime zenginlik katacağını belirtmektedir. Ayrancı (2017: 114-115) araştırmasında, Türkçe dersinin aynı zamanda kültür aktarım dersi olmasından hareketle türkülerini kültürü yüzyıllardır taşıdığı gerçeğinin göz önünde bulundurulması gerektiğini, Çukurova türkülerinin Türkçe Eğitimi açısından ders materyali olarak ağız özelliklerini öğrenciye sunarken kullanılabilmesini belirtmektedir.

Kalfa (2013: 178) araştırmasında; sözlü kültür unsurlarının yabancılara Türkçe öğretiminde drama, oyun, diyalog ve iletişime yönlendirme açısından çok uygun metinler olduğunu ve bu metinlere ders kitaplarında gerektiği ölçüde yer verilirse dört temel dil becerisini geliştirmeye önemli katkılar sağlayacağını belirtmektedir. Akarsu (2018: 145) araştırmasında, ortaokullarda yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe dil öğrenimine yönelik gerçekleştirdiği çalışma sonucunda, şarkıların bu süreçte etkili olduğunu ve yapılan çalışmalar sayesinde öğrencilerin Türkçeyi daha çok sevdiklerini, düzgün şarkı okuyabildiklerini, konuşurken rahat ve takılmadan konuştuklarını, hayatlarını kolaylaştıran yeni kelimeleri öğrendiklerini, kullandıkları kelimeleri daha doğru telaffuz ettiklerini ve hatta ailelerine dışarıda tercümanlık yaptıklarını belirlemiştir.

4.2. Sonuç

Araştırmaların birçoğu, türkülerin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ya da yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasına yönelik yapılmıştır. Bu araştırma, türkülerin Türkçe eğitiminde kullanımına yönelik yapılmıştır. Yukarıdaki araştırma sonuçları, türküler ve sözlü kültür ürünlerinin Türkçenin dört temel dil becerisini kazandırma sürecinde ve Türk kültürünün öğretilmesinde yararlı olduğu yönünde sonuçlar ortaya koymaktadır. Bu araştırma ile türkülerin Türkçe eğitiminde kullanımı incelenmiş ve türkülerin çeşitli yönlerden Türkçe eğitiminde kullanılabilir olduğu görülmüştür. Araştırma ile ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

1. Türküler *Türkçe eğitime* birçok açıdan zengin içerik sunmaktadır. Türkçe eğitimi ile yapılması istenen *kültür aktarımı* için önemli ürünlerdir.
2. Türküler *derse ve temalara giriş etkinliği* olarak ve *tema öğretiminde etkinlik ve metin* olarak kullanılırsa Türkçe derslerinin verimini ve etkililiğini artırabilir, millî değerlerin temalar ile daha etkili öğretilmesine aracılık edebilir, Türk kültürünü öğrencilere tanıtabilir ve sevdirebilir.
3. Türküler, Türkçenin dört temel becerisi olan *dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin* kazandırılması sürecinde oldukça etkili olabilecek ürünlerdir. Türküleri, bu dört temel dil becerisinin kazandırılmasında hem *etkinlik* hem *metin* hem de *kültür unsuru* olarak kullanmak mümkündür. Öğrenciler, türkülerle ana dili becerilerini geliştirirken kendi kültürünü de doğru bir şekilde öğrenmiş olacaktır.
4. Türküler *dil bilgisi öğretiminde etkinlik* olarak kullanılabilir, dil bilgisi konularına yönelik gerçekleşen *öğrenmelerinin kalıcı olmasını* ve dil bilgisi konularının daha keyifli bir şekilde işlenmesini sağlayabilir. Öğrenciler, dil bilgisi etkinliği olarak türküler ile hem dil bilgisi konularını daha kolay öğrenir hem de kendi kültürüyle bütünleşme fırsatı yakalar.

4.3 Öneri

Araştırma sonuçlarına dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Türkçe öğretmenleri, derse giriş etkinliklerinde ve tema öğretiminde türkülerden yararlanabilir.
2. Türkçe öğretmenleri, dil becerilerinin (dinleme, konuşma, okuma, yazma) öğrencilere kazandırılması sürecinde, türkülerini hem metin hem de etkinlik olarak kullanabilir.
3. Türkçe öğretmenleri, dil bilgisi etkinliklerini türkülerle zenginleştirebilir.

Kaynakça

- Akarsu, S. (2018). Ortaokullarda Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilere Şarkılarla Dil Öğretimi Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(24), 138-146.
- Aktulum, K. (2013). *Folklor ve Metinlerarasılık*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Artun, E. (2013). *Türk Halk Edebiyatına Giriş*. 8. Baskı. Adana: Karahan Kitabevi.
- Aslan, E. (2017). *Türk Halk Edebiyatı*. 5. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Ayrancı, B. B. (2017). Türkçe Öğretim Programı (2017) Temaları İçin Çukurova Bölgesi Türkülerinin Kullanılması. *Çukurova Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 102-116.
- Babayiğit, Ö. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Derslerinde Kültürel Öğeleri Kullanma Durumlarının İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 627-648.

- Bâkiler, Y. B. (1986). *Âşık Veysel-Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Tercüman Gazetesi Eki.
- Başgöz, İ. (2008). *Türkü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Büyükyıldız, Z. (2009). *Türk Halk Müziği-Ulusal Türk Müziği*. İstanbul: Papatya Yayıncılık Eğitim.
- Çangal, Ö. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Taşıyıcı Olarak Türküler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2), 9-20.
- Demirel, Ö. (1993). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler, Yöntemler, Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları.
- Gündüz, O. ve Şimşek, T. (2014). *Dinleme Eğitimi*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Kalfa, M. (2013). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Kültür Unsurlarının Kullanımı. *Mili Folklor*, 25(97), 167-177.
- Kamiloğlu, R. (2016). Türk Halk Müziğindeki Türkülerin Bazılarında Geçen Tasavvufi Temalar. *İnönü Üniversitesi Kültür Sanat Dergisi*, 2(2), 43-51.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, H. (2014). Geleneğin Kuşaklara Aktarımı Bağlamında Bir Çatalzeytin Dügün Türküsü. *Milli Folklor*, 26(11), 138-148.
- Kınık, M. (2011). Bir İletişim Aracı Olarak Türk Halk Müziği Ve Türküler. *Erciyes İletişim Dergisi*, 2(1), 136-150.
- Küçükakın, H. A. (2009). *Âşık Veysel Hayatı ve Şiirleri: Dostlar Beni Hatırlasın*. Konya: Tablet Kitabevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Millî Eğitim Temel Kanunu (1973). *Genel Amaçlar*. https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf adresinden 10.10.2018 tarihinde erişilmiştir.
- Önal, Ş. (1980). *Türklerde Musiki, Dil ve Edebiyat İlişkileri (Birinci Milli Türkoloji Kongresi)*. İstanbul: Kervan Yayınları.
- Özbek, M. (1981). *Folklor ve Türkülerimiz*. 2. Baskı. İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Özbek, M. A. (1990). Milli Kültürümüz İçinde Türk Halk Müziği. *Milli Kültür Unsurlarımız Üzerinde Genel Görüşler*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Özçimen, A. ve Gök, S. (2013). Antalya Yöresi Halk Türkülerinde Yer Alan Kültürel Motifler. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 92-97.
- Sert, F. (2017). Elazığ Harput Türküleri Üzerine Bir İnceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(1), 65-86.
- Sun, M. (1984). *Kır Çiçekleri*. İstanbul: Adam Yayınları.
- Tekşan, K. (2012). Türkçe Dersi Öğrenme Alanları Açısından Nasrettin Hoca Fıkralarının Kullanılabilirliği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17). 271-287.
- Uğur, A. (2015). Müzik Coğrafyası: Türkülerdeki Coğrafya, *Bilgi*, 74, 239-260.
- Vural, F. G. (2011). Türk Kültürünün Aynası: Türküler. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(3), 397-411.
- Yelken Yanpar, T. (2012). *Materyal Tasarımı*. Ankara: Anı Yayınları.
- Yılar, Ö. (2007). *Halk Bilimi ve Eğitim*. 2. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Extended Summary

The basic building block of culture is language. Language creates and preserves the culture and transfers it to future generations, and it is shaped and developed with culture. In this context, language is considered as the mirror of culture. It is possible to see all the characteristics of culture by looking at the language of that nation. Language is an inseparable whole of culture. Everything about language is about culture, and everything about culture is about language. Therefore, language teaching has been accepted as teaching culture. As you teach language, you teach the culture of that language without wanting it.

The aim of the research is to examine the usability in Turkish education of folk songs which are one of the most beautiful oral literary products of Turkish. Another aim of the research is to provide Turkish teachers with examples of text that they can use in Turkish lessons. Many of the researches on the use of folk songs in education have been made to teach the Turkish language as a foreign language or to use it in teaching Turkish to foreigners. This research is aimed at the use of folk songs in Turkish education (as mother tongue). This reveals the importance of research.

The research was carried out with the survey research method. Survey models are research approaches that aim to describe a situation in the past or present as it exists. The event, individual or object, which is the subject of research, is tried to be defined in its own conditions and as it is. The important thing is to "observe" and identify it in a proper manner (Karasar, 2012:77). As a work material; the source works of folk songs were identified. The folk songs collected from the source works have been studied under three headings in terms of their availability in Turkish education. The research data was conducted through documentary screening (document review). Documentary screening is the collection of data by examining existing records and documents. This includes finding, reading, taking notes, and evaluating resources for a particular purpose. (Karasar, 2012: 183).

Folk songs are one of the best folk literature products that reflects the Turkish culture. The use of folk songs in Turkish lessons will enable students to acquire cultural elements. Thus, students can recognize, love and protect the folk culture. This issue is very important today when globalization spreads rapidly and affects national cultures negatively. Furthermore, folk songs are very suitable for teaching basic language skills, comprehending grammar rules and teaching activities and relaxation and entertainment. For this reason, it is necessary to use folk songs as teaching tools in suitable courses in Turkish lessons.

With this research, the usage of folk songs in Turkish education has been examined and it has been seen that folk songs can be used in Turkish education. The results of the research are as follows:

Folk songs present rich content in many perspectives to Turkish education. They are important products for the culture transfer which is required to be done with Turkish education.

If the folk songs are used as an activity of introduction to the lessons and themes and as an activity and text in theme teaching; it can increase the efficiency and effectiveness of Turkish lessons, mediate more effective teaching of our values with themes, and can introduce and love Turkish culture to students.

Folk songs are the products that can be quite effective in the process of gaining listening, speaking, reading and writing skills, which are four basic skills of Turkish. It is possible to use the Turkish folk songs as both a text and a cultural element in order to gain these four basic language skills. Students will have learned their own culture correctly as they develop their native language skills.

Folk songs can be used as an activity in Turkish grammar teaching. The folk songs can provide the grammar knowledge to be permanent and the grammar subjects can be processed in a more enjoyable way. As a language learning activity, students learn the subjects of Turkish language more easily and have the opportunity to integrate with their own culture.